

PROSESSIVEDET

PROSTEK 2019

Oskari Frösén

October 3, 2019

PROSESSIVEDET SELLU JA PAPERITEOLLISUUDESSA

Sisällysluettelo

- VEDENKÄYTÖN MÄÄRÄT JA TAVOITTEET
- MITÄ OVAT PROSESSIVEDET?
- VESIJAKEET
- VESITASE
- PROSESSIVESIEN TÄRKEITÄ LAATUPARAMETREJÄ
- VESIEN LAATUVAATIMUKSET
- RAAKAVEDENPUHDISTUKSEN VAIHEET
- SULJETTU JÄÄHDYTYSVESIKIERTO
- VESIEN KIERRÄTYS
- MEKAANINEN PUHDISTUS
- KEMIMEKAANINEN PUHDISTUS
- SUOLANPOISTO JA TÄYSSUOLANPOISTO

VEDENKÄYTÖN MÄÄRÄT JA TAVOITTEET

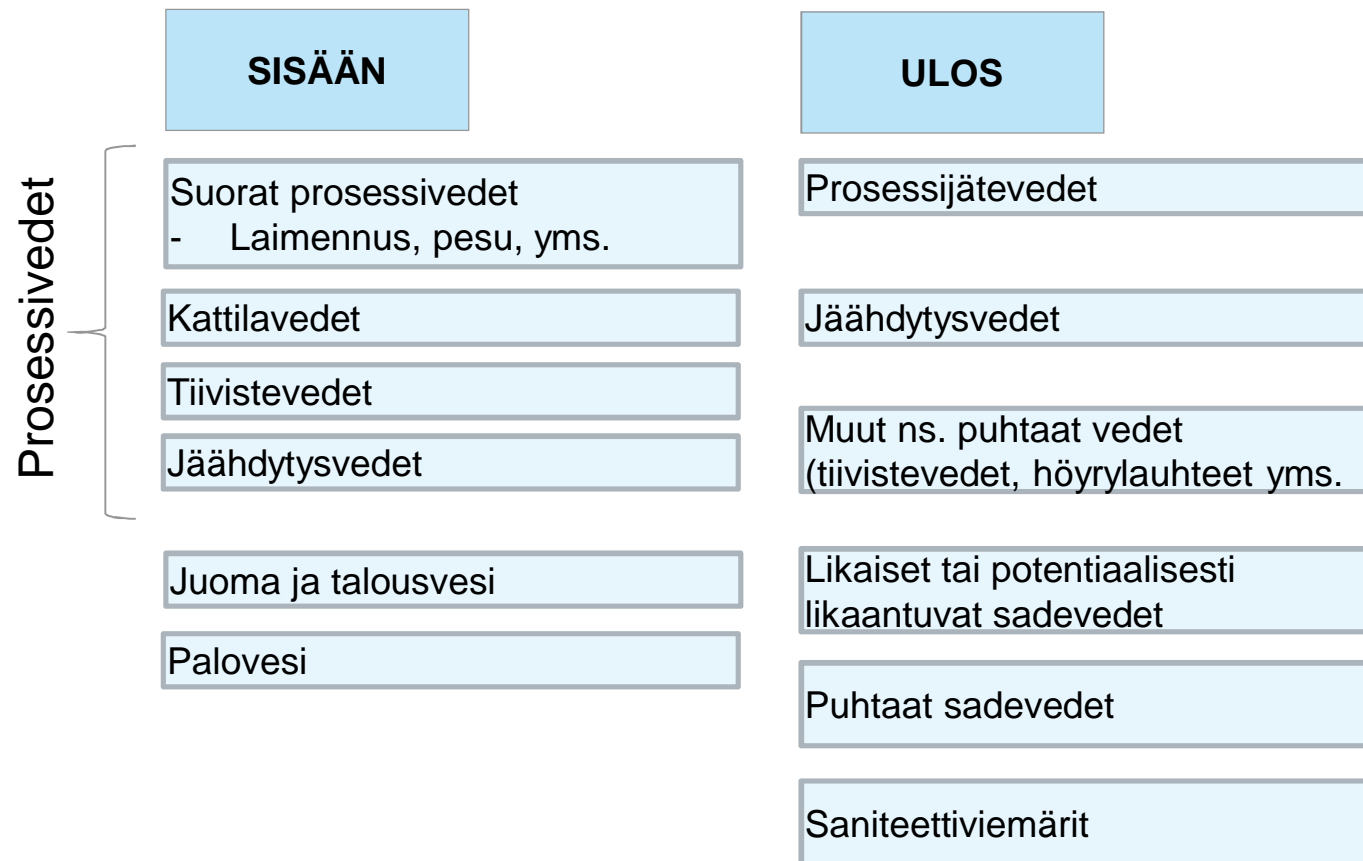
Sellu ja paperiteollisuudessa vedenkäyttö on suurta

- Veden käyttö selluteollisuudessa
  - Prosessivedet 15 - 40 m³/Adt
  - Jäähdytysvedet > 80m³/Adt
  - Vedenotto 1 - 6 m³/s
- Veden käyttö paperiteollisuudessa
  - Prosessivedet 5 - 15 m³/t
  - Jäähdytysvedet 10 – 25 m³/t
- Vedenkäyttötavoitteet ovat tiukentuneet vuosi vuodelta, joskin paperiteollisuudessa kaikista tiukimmista tavoitteista ollaan tultu takaisinpäin
- Hyvällä suunnittelulla ja prosessivesien puhtaudella voidaan vähentää ongelmia prosesseissa, laitteistoissa ja tuotteissa sekä säästämään prosessihyödykkeitä

MITÄ OVAT PROSESSIVEDET?

Teollisuudessa käytetään useita vesilaatuja

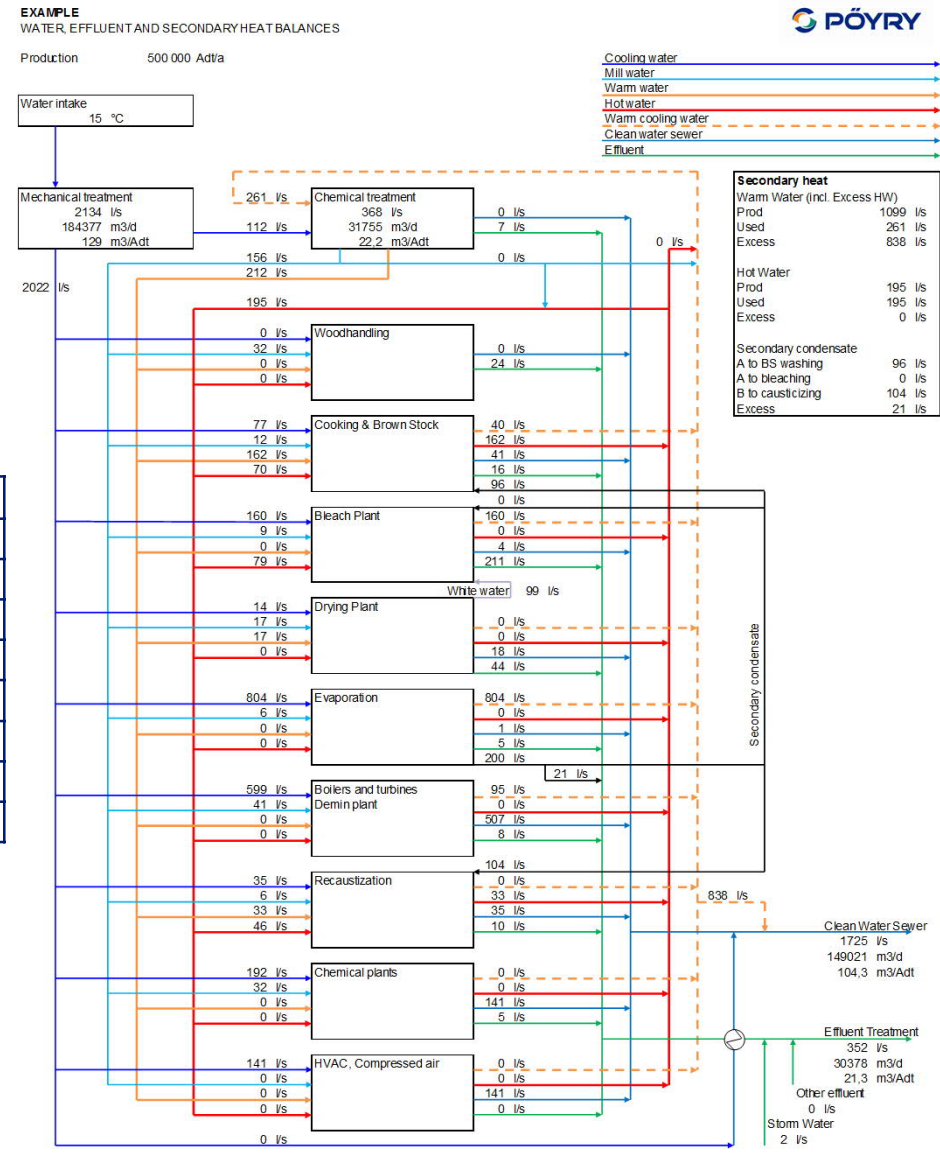

VESIJAKEET JA TASE

- Vesijakeille erilliset jakeluverkot
  - Säästää vedenhankinnan ja –valmistuksen kustannuksia
  - Suuremmat jakeluverkoston putki- ja tankki kustannukset
- Vesitase-laskennalla voidaan arvioida päävesijakeitten virtausmäärät
- Vedenkäyttö tyypillisessä sellutehtaassa

	m ³ /ADt	KemPu	Kuumav.	SekLa	Tiivistev.	Jäähd.
Puunkäsittely	2	0	0	0	0	0
Kuitulinja	9 -14	6 -9	5 -7	1	10-15	
Talteenotto	2-5	1 -3	3 -7	0.5	35 -70	
Lauhdeturbiini	-	-	-	-	0 - 60	
Kemikaalit	2	0	0	0.1	12-15	
Apuosastot	0-1	0-1	0	0	9 -10	
SUMMA	15-24	7-12	10 -12	1.5 -2.0	80-163	

- Virtoihin vaikuttaa paljon esim. Jäähdytysveden lämpötila, käytetty kuitulinjan pesuprosessi, sekundääri-lämmön hyödyntäminen yms.

PROSESSIVESIEN TÄRKEITÄ LAATUPARAMETREJÄ

- **Kiintoaines (TSS)**

- Aiheuttaa sakkautumia, tukoksia ja kulumista laitteistossa sekä likajäämiä lopputuotteissa
- Laskeutus, sivilöinti/suodatus tai flotaatio

- **Kovuus, alkaliniteetti, pH**

- Aiheuttaa saostumia ja/tai edistää korroosiota
- Suomessa pintavedet suhteellisen pehmeitä ja vähäsuolaisia -> Kovuutta ei yleensä tarvitse poistaa
- Alkaliniteetti puskuroi pH vaihteluita ja estää korroosiota
- Saostus, ioninvaihto, kalvosuodatus, kemikalointi

- **Orgaaniset aineet**

- Mitataan COD:nä, TOC:na tai KMnO_4 -lukuna
  - Huom. $\text{COD}_{\text{CR}} = 1 - 4 \times \text{COD}_{\text{Mn}}$
- Tuotteen väri-, maku- ja hajuongelmat, mikrobikasvustoa prosesseissa, valkaisukemikaalien kulutus
- Puhdistus lähinnä kemiallisella sasostuksella

PROSESSIVESIEN LAATUPARAMETREJÄ, JATKUU

- **Metalli-ionit**

- Rauta ja mangaani aiheuttaa väri-, maku- ja hajuongelmia
- Saostus hapettamalla, suodatus

- **Johtokyky, TDS, liuenneet suolat**

- Suolanpoisto (desalination) vs. täyssuolanpoisto (demineralization)
- Korroosio, ajettavuusongelmat
- Tyypillisesti puhdistus ainoastaan kattilavesissä ja liukosellun pesuvesistä
- Ioninvaihto, käänteisosmoosi, haihdutus

- **Bakteerit, virukset, limoittuminen**

- Desinfiointi: UV-valo, otsoni, kloori ja bromiyhdisteet
- Tuotteen laatuongelmat, saostumat, hajut, terveysriskit
- Suljetuissa ja lämpöisissä vesisysteemeissä legionella riski

VESIEN LAATUVAATIMUKSET

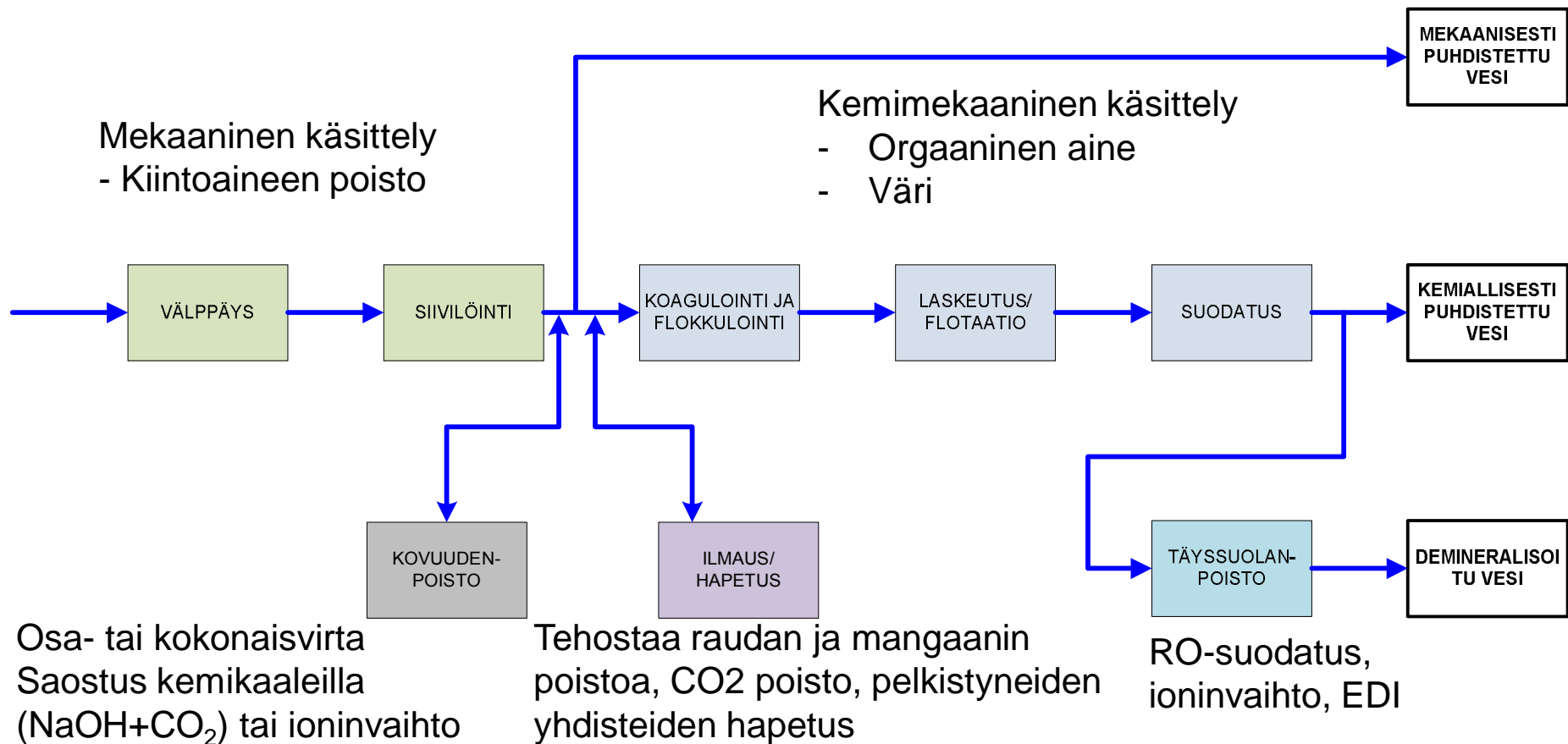
Prosessivesien laatuvaatimuksia, eräitä parametrejä esimerkkinä

Parametrit	Unit	Valkaise- maton paperi/sellu	Valkaistu Paperi/sellu	Kattilavesi
TSS	mg/l	< 1	< 1	-
COD _{Mn}	mg/l	-	< 5	-
Kokonaiskovuus	mg/l as CaCO ₃	< 200	< 100	< 0.2
Rauta, Fe	mg/l	<1.0	< 0.1	< 0.005
Mangaani, Mn	mg/l	<0.5	< 0.05	-
Silikaatti, SiO ₂	mg/l	< 100	< 10	< 0.005
Kloridit, Cl ⁻	mg/l	< 200	< 30	< 0.003

RAAKAVEDENPUHDISTUKSEN VAIHEET

Tyypillinen raakavedenpuhdistus sisältää mekaanisen ja kemiallisen puhdistuksen

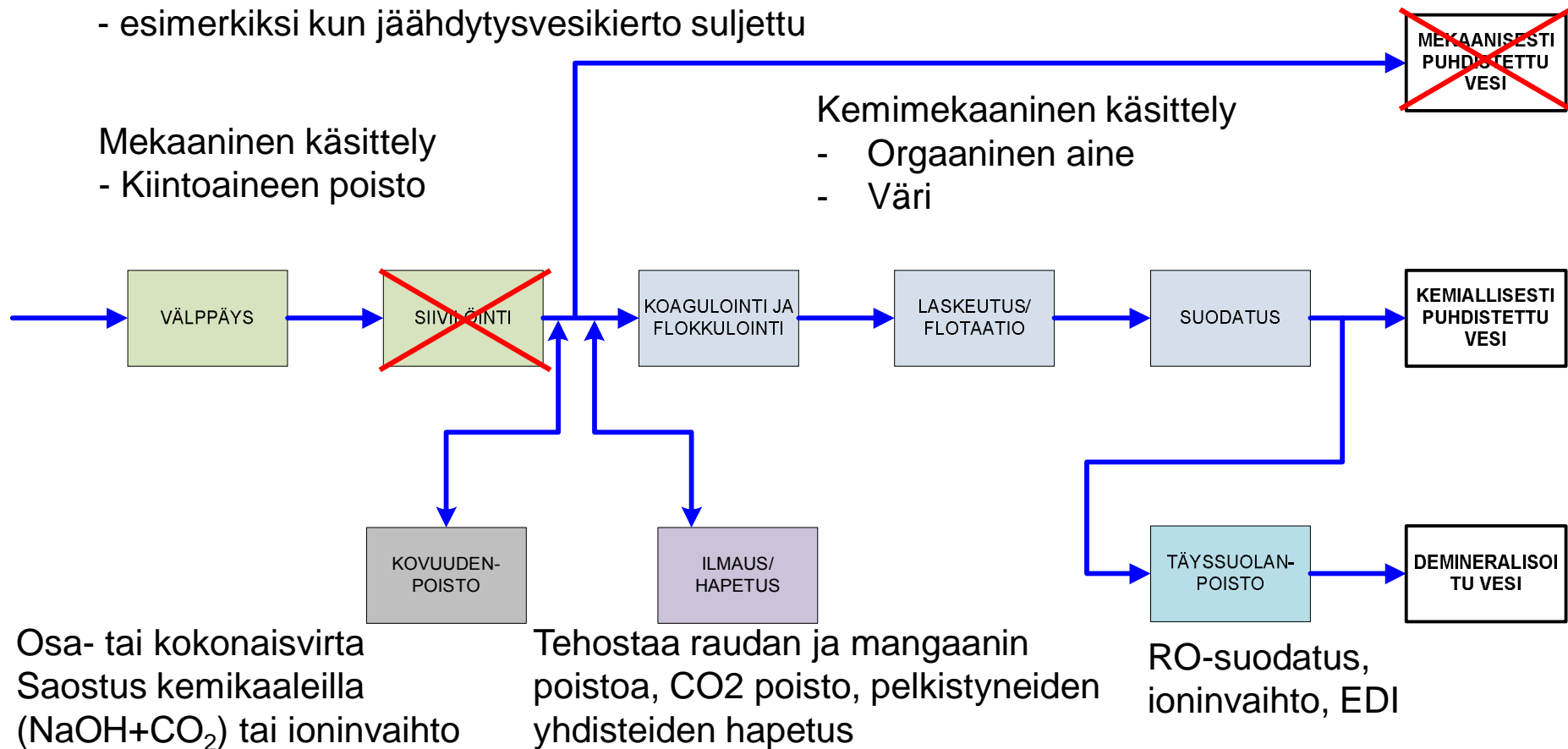

RAAKAVEDENPUHDISTUKSEN VAIHEET

Tyypillinen raakavedenpuhdistus sisältää mekaanisen ja kemiallisen puhdistuksen

Mikäli mekaanisesti puhdistettua vettä ei tarvita, ylimääräinen kiintoaine voidaan poistaa kemimekaanisessa käsittelyssä

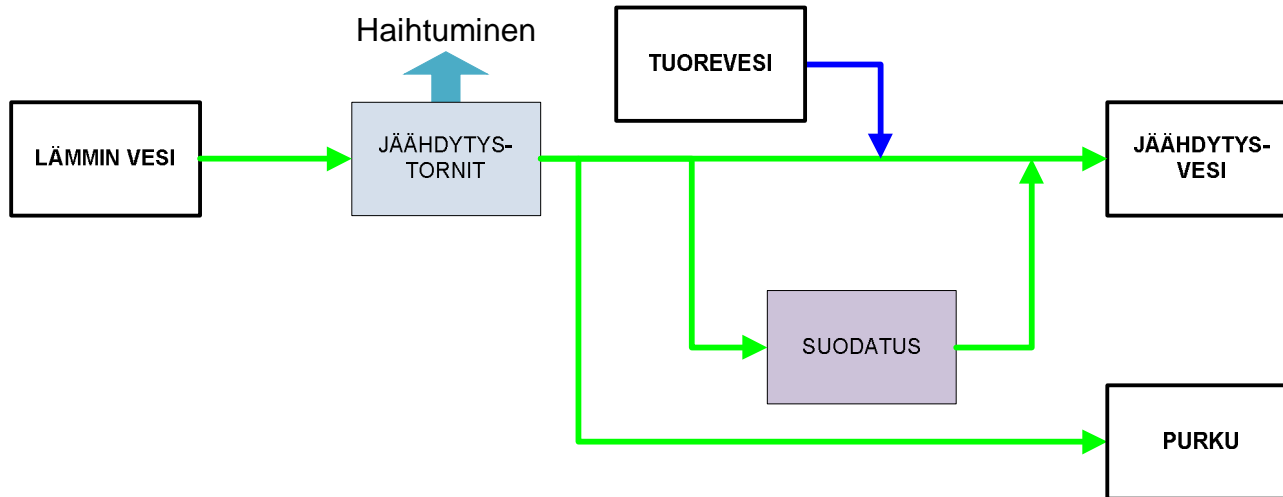
- > Erillistä mikrosiivilöintiä ei välttämättä tarvita
- esimerkiksi kun jäähdytysvesikierto suljettu

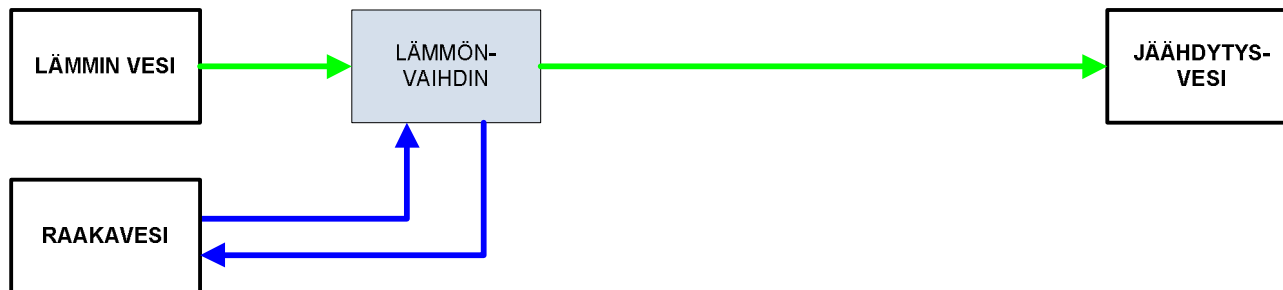
SULJETTU JÄÄHDYTYSVESIKIERTO

Voidaan toteuttaa jäähdytystorneilla tai erillisellä lämmönvaihtimella

Konsentroitumisen estämiseksi jäähdytystornien vesikiertoa täytyy avata
Tuorevedenpumppaus ja lämpimän veden purku vähenee

Erillisillä lämmönvaihtimilla toteutettu suljettu piiri voi olla kannattavaa
esimerkiksi jos jäähdytysvetenä käytetään merivettä

VESIEN KIRRÄTYS

Vesien kierrätykseen kiinnitetään enemmän ja enemmän huomiota

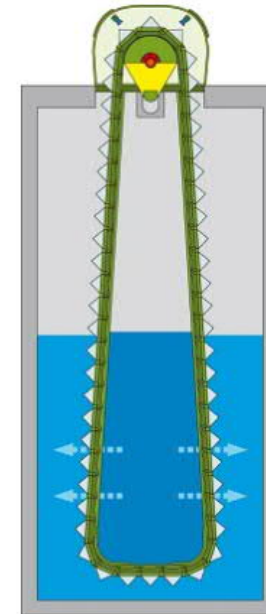
- Tavoitteena veden- ja prosessihyödykkeiden säästö (lämpö, pH:n säätö...) sekä päästöjen hallinta.
- Tyypilliset kierrätyskohteet:
  - Pesujen suodokset
    - Vastavirtapesu, nollaveden käyttö, alkalisuodosten kierrätys
  - Lauhteet
    - Puhtaat ja sekundäärilauhteet
  - Sekundäärilämmön talteenotto
    - Lämpöiset ja kuumat vedet
  - Tiivistevedet
  - Jäähdytystornien purkuvedet
  - Kalvosuodatuksen rejekti
  - Puhdistettu jätevesi

MEKAANINEN PUHDISTUS

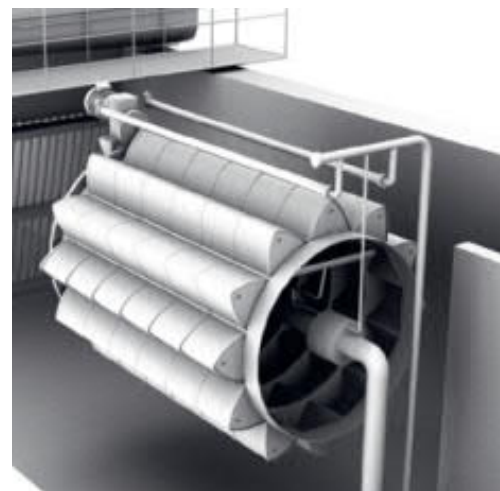
- Välppäys ennen raakavesipumppausta
  - Karkean aineen poisto
- Siivilöinti
  - 50-200 μm
  - Ketjusiivilä
  - Rumpusuodin
  - Painesiivilä
- Suodatus
  - Jopa 1-10 μm
  - Hiekkasuodin
  - Patruunasuodin
  - Precoatsuodatus

Automaattinen painesuodin (Hydac)

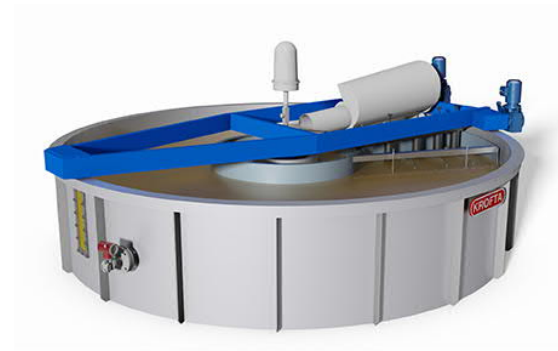
Ketjukurisuodin (Aqseptence)

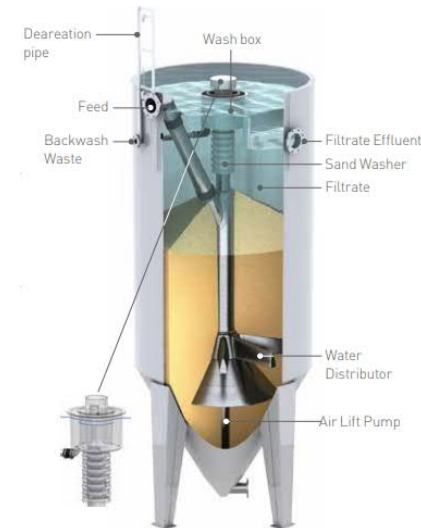
Rumpukurisuodin (Flootech)

KEMIMEKAANINEN PUHDISTUS

- Hyvä koagulointi ja flokkulointi edellytyksenä hyvälle puhdistustulokselle ja tehokkaalle kemikaalien käytölle
  - Lämpötila, viipymä, pH
- Flokkien poisto
  - Selkeytys
  - Flotaatio
  - Suodatus
- Flotaation ja selkeytyksen jälkeen vesi yleensä vielä suodatetaan
- Erityistapauksissa orgaanisen aineen puhdistusta voidaan tehostaa esim. aktiivihilisuodatuksella

Flotaatioallas (Krofta)

Dynasand (Nordic waters)

SUOLANPOISTO JA TÄYSSUOLANPOISTO

- Suolan ja muiden haitta-aineiden tehokas poistaminen
  - Kattilaveden valmistus
  - Vesien kierrätys
  - Muut vaativat kohteet
- Ioninvaihto
  - Kationi/anioni vaihtimet
  - Jälkikäsittely sekavaihtimella
  - NaCl regeneroitavia vaihtimia käytetään vedenpehmentiminä
- Kalvosuodatus
  - RO suodatus täyssuolanpoistossa
  - NF ja UF poistaa vähän suurempia yhdisteitä, viruksia ja mikrobeja
  - Sekavaihdin tai EDI loppukäsittelynä kattilaveden valmistuksessa
- Haihdutus
  - Käytetään suuria TDS-määriä sisältäville jakeille

RO-puhdistamo (DuPont)

Pakotetun kierron haihdutus
(France Evaporation)

YHTEENVETO

- Sellu ja paperiteollisuus ovat suuria vedenkäyttäjiä. Vedenkäytöllä on iso merkitys
- Vesijakeet pyritään pitämään erillään
  - Auttaa hallitsemaan veden käyttöä ja kustannuksia
- Vedenkäyttö, -kierrätys ja puhdistusvaatimukset ovat tiukentuneet ja tiukkenevat edelleen
  - Vedenkäsittelytekniikat ja kemikaalit kehittyvät
  - Lisäpuhdistusvaiheita prosessivesille

Oskari Frösén

Industrial Water & Effluent Technology

Pöyry Finland Oy

oskari.frosen@poyry.com

puh: +358 50 575 8478